

14 - C - 201/2

PAPYRI IANDANAE

CVM DISCIPVLIS EDIDIT CAROLVS KALBFLEISCH

FASCICVLVS QVARTVS

INSTRVMENTA GRAECA PVBLICA

ET PRIVATA

PARS ALTERA

EDIDIT

GEORGIVS SPIESS

ACCEDVNT

III TABVLAE PHOTOTYPICAE

Idga #1/2

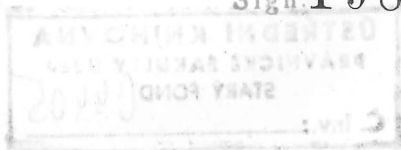

1107/I

Inv. čis: 289

Sign: 198

LIPSIAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI MCMXIV

INDEX

		p.	tab.
52	(P. 41) Instrumentum divisionis (a. p. Chr. 96)	129	XII
53	(P. 25) Libellus querulus (a. 96/8)	131	
54	(P. 94) Venditionis instrumentum (ca. med. s. II)	135	
55	(P. 144) Index hominum (s. II)	137	
56	(P. 48) Ratio accepti auri coronarii (s. II)	138	
57	(P. 66 ^v) Ratio vectigalis colonis publicis impositi (s. II)	142	
58	(P. 66 ^v) Ratio tributorum (s. II)	142	
59	(P. 97) Apocha portorii (s. II)	143	
60	(P. 20) Formula (s. III/IV)	144	
61	(P. 163) Ratio torcularia (s. IV)	145	
62	(P. 36) Pigneratio puellae ingenuae (s. VI)	146	
63	(P. 8) Ratio reddituum magni possessoris (s. VII in.)	148	XIII
64	(P. 65) Ratio expensorum (s. VII)	152	
65	(P. 30) Index hominum (s. VII)	153	
66	(P. 31) Apocha καταβολής (s. VII/VIII)	154	
67	(P. 63) Ratiuncula (s. VII/VIII)	154	

APPENDIX LATINA

68	(P. 103) Rescriptum (s. II)	156	XIV
68a	(P. 116) Frustulum (s. II)	158	
68b	(P. 161) Inscriptio epistolae (s. V/VI)	158	XIV

INSTRUMENTUM DIVISIONIS

(P. 41) m. Iul. vel Aug. a. p. C. 96 10,5 × 17,2 cent.

Haec charta omnium quae hoc libello continentur una et tempus et locum quo scripta est asservavit. Theadelphiae in vico Themistae regionis, qui nunc est Harit (cf. Grenfell-Hunt, *Fayûm Towns* p. 51 seq.) exarata est mense Caesareo, qui est Μεσορή Aegyptiorum, anni p. C. 96.

Argumentum certe cognoscitur, quamquam papyrus maxime lacerata est: διαρέσεως est instrumentum¹⁾, quo Mysthas et Onnophris Maronis filius²⁾ certas quasdam aquas inter se dividebant, dum sibi maneret conductio. Quae fuerint aquae non iam intellegi potest, praesertim cum deleta sit vox illa post ὑποκειμένων l. 9.

Ἐ[τ]ους πεντεκαιδεκάτ(ου) ἀπογράφ(ου) Κα[σ]αρος
 Δομι[τια]νοῦ [Σε]βαστοῦ Γερμανικοῦ μηνὸς Καισαρείου
 [. . .] ἐν Θεαδελφείᾳ [τ]ῆς Θε(μιστου) μερίδος [μερίδος] τ[ο]ῦ Ἀρσινό[ιτου]
 νο[μο]ῦ. Ὁμολογοῦσιν ἀλλήλο[ις] Μύ[σ]θ[ας] . . .]ι-
 5 [ο]υς ῥ[ε]ς ἔτῳ[ν] τριάκοντα πέντε [ο]ῦλή [δ]ακ[τ]ύ[λω] μ[ικ]ροῦ
 [χειρὸ]ς ἀρ[ισ]τερᾶς καὶ Ὀννώφρεις Μάρωνο[ς] ὡς [ἐτῶ]ν τριά-
 κο[ντα] οὐλή δ[α]κτύλω μικρῶ χ[ει]ρὸς ἀριστερᾶς —
 δ[ι]ε[ρ]ῆ[σ]θα[ι] πρὸς ἑαυτοῦ[ς] ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐφ' ὃν
 χ[ρ]όνον] μεγ[α]λ[έ] ἢ τῶν ὑποκειμένων . . . [. . .] μίς-
 10 θ[ω]ς ἀπὸ [το]ῦ εἰσιόντος ἐ<κ>κ(αι)δεκ[ά]του [ἔ]το[υ]ς α]ψ[το]γράφ(ου)
 Κ[α]ίσαρος Δο[μι]τιαν[ο]ῦ Σεβ[ασ]τοῦ Γερμα[νικοῦ] καὶ
 λε[ι]λογχ[ῆ]ναι τὸν [μὲν Μ]ύσθαν εἰς τὸ ἐπιβά[λλ]ον
 ἀψ[τῶ] (ἡμισυ) μέρος [τὸ] Ἀγῶνα λεγόμενον ἀπὸ τοῦ ἐνότος
 διαβέτου εἰς τὸν νότον μέγρει παλαιοῦ ἐκβλύ[σ]-
 15 μ[α]τος λεγόμε[εν]ον Φ. ιαφαρι[.]πα[.]ιαν[.] . . .]
 α[.] . . . κ[α]λ[.] . . . , τὸν δὲ Ὀννώφριν [ὁμοίως]
 λελογχ[ῆ]ναι εἰς τὸ κ[α]λ[.] ἀψ[τῶ] ἐπιβά[λλ]ον (ἡμισυ) μέρος . . .]

1) De his vide Gradenwitz, *Einführung* p. 69 seq., Mitteis, *Grundzüge* p. 270 seq., comparari potest exemplum BGU 234.

2) Putaverim eundem esse qui memoratur P. Iand. 27, 2; 28, 2; supplendum igitur erit P. Iand. 28, 24 δακτόλω μικροῦ [χειρὸς ἀριστερᾶς].

καὶ ἐκ τοῦ προ[δ]ς λίβρα μέρο[ο]ς ὄλων τῶν μ. . . [. . .] []
 λ[.]ψ[. . .]. δα[. . .] καὶ ἐκ τοῦ πρὸς νότον μέρους Ἀδαμασι[]
 20 λερομένου, λιβὸς διόρουγος Π. . . [. . .] κα[λ]ι . . . βαβ. []
 διόρουγος, νότον. [. . .] γτους Ἡρακλείδου τοῦ Π[.]ι. []
 καὶ ἔτερον μέρο[ο]ς Μνὸς λ[ε]ρομέ[ν]ου νο. [] ,
 β[ο]ρ[ο]ᾱ . [. . .] . π. [. . .] ξ γῆ, λιβὸς λιβικὴ δ[ι]όρουξ []
 φόρο[ο]ν δραχμῶν [ἐκατὸν] εἴκοσι ἔ[ξ] καὶ . . . []
 25 [Μ]νὸς [. . .] []

1 και[σ]αρο^s P 2 γεμανικον tam neglegenter scriptum est, ut singulae litterae vix possint distingui, cf. P. Iand. 33, 10 19 20 3 9^[] P 61. Ὀννώφρις 81. διηροῦσθαι 91. μενει 10 εκ[δ]εκατον P 13 ζ P 141. μέρι 20 211. διώρουγος 231. διώρουξ

2 Mensem Caesareum esse Μεσορή Aegyptiorum docent papyri, in quibus ambo nomina leguntur, cf. exempla quae collegit Hohmann, *Zur Chronologie der Papyrusurkunden* (1911) p. 69, qui annotat nomen Καισάρειος pro Μεσορή legi ab anno p. Chr. n. 41 saepius, non iam a medio fere saeculo II.

4 Μύσθας supplendum esse docet l. 12; multo saepius legitur Μύσθης. Notatu dignissimum est, quod semper genetivus est Μύσθου neque usquam legitur Μυσθᾶ vel Μυσθᾶτος; semel modo inveni Μυσθᾶν P. Fay. Ostr. 7, 1.

8 διειροῦσθαι: sic scriptum semper fere legimus perfectum compositorum verbi αἰρέω, a primis Lagidarum temporibus, cf. Crönert, *Memoria Gr. Herc.* p. 38 n. 2, Maysner, *Gramm.* p. 127. Formam διηροῦσθαι non inveni nisi P. Flor. 50, 118; Lips. 26, 6; Strassb. 29, 4; Oxy. III 503, 5. ἐπὶ τοῦ παρόντος i. e. nunc (cf. Witkowski, *Epist. priv. Graec.*, ed. II p. 171) mirum in modum abundat, cum legamus in eis quae sequuntur ἀπὸ τοῦ εἰσιόντος ἐκκαυδέκατον ἔτους. Invenitur haec formula etiam in aliis eiusdem generis instrumentis: P. Teb. 382, 3; Oxy. III 503, 5. ἐφ' ὅσον χρόνον μενί: idem legimus P. Class. Philol. I p. 169, 9; BGU 234, 6 (cf. Wileken, *Arch.* IV p. 174). Differt ἐφ' ὅσον χρόνον βούλει κτλ., cf. Waszynski, *Die Bodenpacht. Agrargeschichtliche Papyrussstudien* (1905) p. 91.

13 Accipit Mysthas partem, quae Ἀγὼν nominatur, ex loco, quo transitum praebet, ad meridiem versam usque ad antiquam derivationem.

14 Vocem διάβατον non norunt lexica; nisi quod Du Cange in Gloss. med. aevi Graec. habet διάβατα. Primum hic legitur ἐκβλυσμα quoque vox, eadem significatione atque ἐκβλυσις, qua semel usus est Origenes (cf. Sophocles Lex. s. v.), his Eustathius (cf. Stephani Thes. s. v.). Hac in papyro videtur significare locum quo emanat minor aqua e maiore.

20 διόρουγος: de orthographia cf. Crönert, *Mem. Hercul.* p. X, adde P. Iand. 26, 10.

25 Post hos mutilos versus perierunt verba quibus se βεβαιώσεν τὰ ὁμολογημένα spondebant et subscriptiones Mysthae et Onnophris et scribarum graphaei notae.

LIBELLUS QUERULUS

(P. 25)

ca. a. p. Chr. 96/8

41 × 21,5 cent.

Haec charta, cum misere lacerata sit, multas quas nondum supplevi lacunas exhibet, neque tamen ita deleta est, ut quod sit argumentum, perspicere nequeat. Satis magnam fuisse chartam ostendunt fragmenta quae exstant trium columnarum, quarum prima septemdecim versuum fuit, sedecim altera. Scripta videtur temporibus Nervae (cf. col. I 1) vel paulo post, cui rationi favet et scripturae modus et qui memorantur praefecti: C. Septimius Vegetus, M. Mettius Rufus, C. Petronius Secundus.

Libellum querulum fuisse ut concludamus, monet vox, quae saepius legitur, *ὑπέγραψεν*. Hac enim proprie significatur subscriptio¹⁾, qua magistratus libellos ad se datos diiudicat aut alii magistratui diiudicandos mandat, cuius rei exemplum velim conferas BGU 5, II 17 καὶ ὑπογεγράφθαι αὐτὸ (scil. τὸ ἀναφόριον) ἐντυχεῖν τῷ στρ[ατηγῷ], 168, 19 seq. καὶ ὑπέγρα-[ψας ἐντ]υχεῖν. . ., 614, 18/9 καὶ ἐτυχ[ον ὑπογραφῆς] οὕτως ἐχούσης 'L κε'' χοίακ λ Εἰ τι δίκαιον ἔχεις, [τ]ούτῳ χρῆσ[θαι] δύνασα[ι].²⁾ Videtur igitur agi de causa, quam ut diiudicarent omnes qui commemorantur praefectos adiit qui libellum conscripsit. Atque servatam esse puto Petronii sententiam col. II 5 lacunis illam quidem vitiatam et Mettii Rufi, quam legimus col. III 7 Ε[ἰ] μὲν χρόνος ἐστίν, ἀπολύω κτλ.

Cum autem ἀπολύειν sit *solvere, liberare*³⁾ aliquem onere quodam, ut adhibitam videmus vocem P. Fay. 106, 16 seq. καὶ κελεύσαι ἢ[δη με] ἀπολυθῆναι τῆς χρείας, P. Amh. 94, 18 ἕως οὗ ἀπολυθῶ τῆς γεωρ[γίας] κτλ., et postea legamus col. III 7 τὸ μεμισθῶ[μένον], non dubitabimus sumere petiisse eum qui dabat libellum, ut liberaretur conductione. Neque puto erraturos nos esse referentes hanc conductionem ad agros qui nominantur δημόσια ἐδάφη col. II 6. Quo nomine comprehendi solent agri optimi (γῆ ἐν ἀρετῇ vel ἐνάρετος), qui conductionis specie tribuebantur colonis publicis.⁴⁾ Horum condicionem miserrimam⁵⁾ fuisse constat: permagnum

1) cf. Mitteis, *Grundzüge* p. 38 seq. — De sensu qui est *subscribere aliquod pactum* conferas Gradenwitz, *Einführung* p. 142 seq., Mitteis, *Grundzüge* p. 56 seq.

2) cf. etiam BGU 180, 28; 582; 614, 18.

3) De usu verbi eiusque synonymis cf. Meyer, P. Giss. I 3 p. 14, de altera verbi notione quam in chirographis Byzantinis invenimus cf. Mitteis, *Grundzüge* p. 89.

4) cf. Rostowzew, *Studien zur Geschichte des römischen Kolonates* (= *Arch., Beiheft 1*) p. 131 n. 1.

5) *ibid.* p. 164 seq., quem sequar in hisce rebus tractandis.

ἐκφόριον pendere debebant neque ullo modo desistere agris eis licebat, si maiore tributo premebantur. Huc accedebat, quod certum conductionis tempus non erat, sed unoquoque anno nova locatione, cui διαμίσθωσις nomen erat, et tributum et ager mutari poterat. Qua re saepius efficiebatur, ut coloni agros longe ab ipsorum vico remotos colerent.¹⁾ Quae cum ita sint, quoniam coloni officio astricti nulla ratione solvi possunt, apparet colonum non fuisse eum, qui scripsit libellum, aliterque explicanda esse verba: δημόσια ἐδάφη. Quod ut faciamus, monemur etiam voce ἐπίθ[ε]μα, quam legimus col. II 6. Scilicet δημόσια ἐδάφη praeter bonos interdum nominantur agri minoris pretii, qui locabantur ἐξ ἀξίας, id est tributo quod pretio aptum erat, neque his in locationibus certum tempus deerat. At tamen hac quoque in ratione magnis molestiis gravabantur conductores, cum, si ἐπίθ[ε]μα factum erat, id est, si quis maius tributum se soluturum esse promiserat, is qui conduxerat expelleretur aut, si nemo erat qui conducere agros vellet, is qui tenuerat cogere perseverare. Cogitari potest idem accidisse petenti, coactum eum esse colere agrum praetermisso iam tempore conductionis, qua de causa eum a Septimio Vegeto praefecto, deinde a Mettione Rufo petiisse dixeris ut liberaretur. Ac Mettium quidem Rufum non absolvisse eum nisi certa condicione demonstratur verbis col. III 7: Ε[ἰ] μὲν χρόνος ἐστίν, ἀπολύω, quae condicio cum locum habere non videretur, postea Petronium Secundum praefectum adiit. Haec fere si statuerimus, valde dolendum esse intellegemus, quod tam deleta est charta, ut singula perspicere non iam possint.

Col. I: Agnoscitur in exitu I. 1 Ν[έ]ρονα, I. 2 χρόνων, I. 4 χρόνον, I. 13 γ[ε]ωργ[...], I. 16 τοῦ ἐνιαυτοῦ ὑπέ[γ]ραψ[ε]ν, I. 17 quam spatium vacuum praecedit, τοῦ [ἐ]γ[...]

Col. II ἀγο[μ]ένου δὲ καὶ ἐ[τ]ησ[τ]ίου εἰς π[λ]ήρωσιν τ[ῆ]ς περ[τ]α[ε]τίας· ο ἀν[...]. σ. ντα[...]. ἐγραψεν
[ἀ]δι[κοῦ]μαι τ[οῖ]ς ἐπάνω.

Καὶ [Π]ετρ[ο]νίου Σεκ[ον]δου ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Ἀφρο[ο]διτο-
5 πολ[ί]του ἐν τοῖς τοῦ ἰα (ἔτους) Δο[μι]τιανου ὑποδειχθέν-
τος ἐπίθ[ε]μα δεδ[ό]σθ[α]ι κατὰ [δη]μοσίων ἐδαφῶν
τω[...]. ἐπὶ ἔτη δύο καὶ τὸ τ[...]. ἐπὶ τὸ ἕξαιρος
ὑπ[...]. νον [ο]ῦ ὁ χρόνος... (ἔτων) ἐπ[λ]ηροῦτο

1) ibid. p. 213, quo loco Rostowzew egit de P. Lond. 322, vol. II p. 159, de qua vide etiam Wilcken, *Grundzüge* p. 293.

Sequuntur trium linearum reliquiae, deinde quinque linearum a margine revocatarum initia haec: 12 [. . .] περη[ν] . . . 13 ἐν το[ῖ]ς τ[...]
14 τέσθω[...]. 15 καὶ ἕκαστ[...]. 16 αὐτ[ο]ῦ [...]

Col. III καὶ Μ[έ]τιο[υ] Ρο[ύ]φ[ου] ἐπὶ Μαρεώτου ἔ[ν] τ[οῖ]ς τοῦ ξ
[(ἔτους)].

ἀχ[θ]έν[τ]ο[υ] τ[...]. τ[...]. [στ]ρατηγὸν γεργ[α]φέναι Σεπτιμίω
Οὐγγ[ε]τω[...]. Φλωρόν τινα ἐπιτεθεικέναι τῶν

ἐπ[ι]πέθων ἐπ[ὶ] χρόνῳ ὄντι εἰς π[λ]ήρωσιν (δραχμὰς) φ

5 σὺν [π]ροσδιαγρα[φ]ομένοις ἐφ' ἔτη δ καὶ μηδ[έ]ν

ἀντ[ι]γ[ε]ργ[α]φην. Μέτιος Ρ[ο]ύφος ὑπέγραψεν·

Ε[ἰ] μὲν χρόνος ἐστίν, ἀπολύω. Ὁ δὲ τὸ μεμ-

σθω[μένον] ἄλλω καὶ ἔτι ε[...]. μετ' ἐπι-

θέμ[ατος] . . .] δέξασθαι βο[...]. σαι τες-

10 σα[ρ]] ντο ἐπιθ[ε]μα] vacat

Col. II 5 8 9 5 P Col. III 4 5 P 6 l. ἀντ[ι]γ[ε]ργ[α]φην(αι).

2 πενταετία: In quinquennium conducti fuisse videntur agri, cf. P. Iand 30, 13.

3 [ἀ]δι[κοῦ]μαι supplevi, cf. P. Hib. 34, 1; 133. τ[οῖ]ς ἐπάνω i. e. eis quae supra attuli; indicatur his verbis exposuisse in praecedentibus quae exciderunt petitem, qua iniuria affectus esset.

4 T. Petronius Secundus praefectus Aegypti successit M. Mettione Rufo, de quo infra. Qui cum ab anno 89 fere usque ad medium annum 94 magistratu functus sit, Petronium vero praefectum fuisse anni 95 mensis Martii die 14. demonstratur titulo Aegyptiaco (cf. Cantarelli, *La serie dei prefetti di Egitto* I p. 80 in *Atti della R. Accademia dei Lincei*, ser. V, vol. 12 (1906) fasc. 2) concludi licet Petronium Secundum non multum post ultimam illam Mettione Rufi mentionem, exeunte anno 94 factum esse praefectum. Non diu provinciae praefuit, nam anno 96 eum praefectum urbi fuisse, postero iam anno mortuum esse constat, cf. Rohden-Dessau, *Prosop. I. R.* III p. 29 n. 226.

ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Ἀφρο[ο]διτοπολ[ί]του: subaudiendum puto γινόμενος aequae atque col. III 1 ἐπὶ <τοῦ> Μαρεώτου, cf. BGU 1123, 7; P. Teb. 210 (cf. quae annotaverunt editores ad P. Hib. 93, 3—5). Sic etiam P. Oxy. II 237 VIII 25, ubi legerunt editores κελευκέναι Μέτιον Γούφον τὸν γενόμενον ἐπὶ ἐπαρχον supplendum esse puto τὸν γενόμενον ἐπὶ τῶν τόπων ἐπαρχον. Praefectum illis temporibus nomum Aphroditopolitam, de quo iam in eis quae exciderunt actum erat (I. 4 ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ), visitasse ibique in conventu sententiam dixisse intellegitur. Duos autem nomos Aphroditopolitas narrat Ptolemaeus, alterum in Heptanomide, alterum in Thebaide situm. Hoc loco veri simillimum est nominari eum qui situs erat in Heptanomide, in dextra Nili ripa, e regione Arsinoitae, cf. Ptolem. IV 5, 28, Strab. XVII 35. Caput erat urbs Aphroditopolis, nunc Atfich (cf. Iougueti annot. ad P. Magd. 11, 3).

Memoratur etiam P. Hib. 38, 6, P. Teb. 24, 6, P. Nicole II, 12 (= Wilcken, *Arch.* III p. 371), BGU 244, 9; 408, 5, fortasse Amh. quoque 138, 2. Ad hunc nomum referuntur nummi descripti apud Eckhel, *Doct. Numm.* IV p. 102, Feuardent, *Description historique des monnaies frappées sous l'empire Romain* II 3536, 3537, sed dubitat Kornemann (*Klio* VII p. 283 n. 1). In locum alterius Aphroditopolitae, quem Ptolemaeus IV 5, 31 (cf. etiam Strab. XVII 47, Plin. N. h. V 49) enumerat post Lycopolitam et Hypselitam Thebaidis, sub finem saeculi I p. Chr. successit Apollonopolites, qua de re egit Kornemann P. Giss. I 1 p. 14 allatis ceterorum qui hanc rem tractarunt virorum doctorum sententiis.

5 ἐν τοῖς τοῦ ἰα (ἔτους) sc. ὑπομνηματισμοῖς: Diiudicans praefectus ad Mettius Rufi respicit iudicium, quod affert ex eius commentariis anno 11 (91/2) conscriptis, aequae ac Mettius Rufus annotaverat sententiam Vegeti allatis anni 6 (86/7) commentariis; cf. col. III 1. ὑποδειχθέντος: Notionem edicendi, ut τὰ ὑποδειγμένα essent edicta, habebat verbum, cf. P. Teb. 28, 15 ἐμβλέψαντα εἰς τὰ ὑποδειγμένα; 27, 15 ἀκολουθῶς τοῖς ὑποδειξι[γμ]μένοις, P. Par. 63, 16 seq., Teb. 24, 46, 58, quae omnes sunt aetatis Lagidarum. Sed etiam Romanorum aetati hanc vocabuli vim non alienam fuisse testatur Iandana.

6 ἐπίθεμα quid esset, supra demonstratum est, cf. exempla quae attulit Meyer ad P. Giss. I 48, 10. Etiam in privatis conductionibus hac ratione usos esse Aegyptios cognoscitur, cf. Waszyński, *Bodenpacht* p. 47 seq., Gentilli, *Studi Italiani* XIII (1905) p. 277. δημόσια ἐδάφη, de quibus supra egimus, inveniuntur P. Lond. 354, 4, vol. II p. 164; Teb. 441; BGU 526, 15, al.; eodem sensu dicuntur ἄρουραι δημόσιαι BGU 661, 5; δημόσια ἰσρευτικά ἐδάφη legimus P. Teb. 311, 15; cf. Wilcken, *Grundzüge* p. 289.

9 πληροῦν ut hoc loco saepius legitur in conductionis instrumentis, cf. P. Lond. 1168, 10 vol. III p. 136 πληρωθέντος δὲ τοῦ χρόνου, 1231, 10 seq. vol. III p. 109 τοῦ χρόνου τῆς μισθώσεως πεπληροκότος. Alteram verbi notionem quae est *solvere*, *exsolvere* Byzantinae imprimis papyri praebent, cf. Herwerden, *Lex. suppl.* s. v.

Col. III 1 M. Mettius Rufus, qui erat praefectus Aegypti ante T. Petronium Secundum, successit C. Septimio Vegeto; quo autem tempore parum constat, certe quidem inter anni 88 mensis Februarii diem 25 et anni 89 mensis Augusti diem 3, cf. Cantarelli, l. c. p. 80. P. Hamb. 29, in qua primum legimus Mettius Rufi nomen, alia de causa gravissimi momenti est (cf. quae notavit Meyer ad l. 5). Demonstratur enim hac papyro, quae excerpta commentariorum huius praefecti exhibet, posterioribus temporibus mutavisse eum nomen M. Mettium Rufum in M. Iunium Rufum; itaque ad eundem referendam esse tabulam ligneam Philadelphiae repertam (= Wilcken, *Chrestomathie* Nr. 496), quae ultimam praebet Rufi mentionem data Kalendis Iuliis 94. Non multum post decessisse eum magistratu supra coniecimus. Mareotes nomus pertinebat a mari et lacu Mareotico in meridiem, cf. de eo Meyeri notam ad P. Hamb. I p. 178. Rarius legitur in papyris (BGU 13, 2; P. Hamb. 39 8) 14) 26) 63)); de P. Lond. 231, 4 vol. II p. 285 vide Wilcken, *Chrestomathie*

p. 379. Ptolemaeus compluribus eum commemorat locis (IV 5 4, 12, 15), qua in descriptione vicos enumerantem erravisse eum putat Kenyon, P. Lond. II p. 285 n. 4.

2 ἀχθέντος scil. τοῦ δεῖνος, de quo agebatur; contracta affert commentarii verba. C. Septimium Vegetum praefectum fuisse constat locis a Cantarellio l. c. p. 79 allatis ab anno 86 usque ad anni 88 mensis Februarii diem 25. Nunc, cum innotuerit P. Hamb. 4, quae est data die 8 mensis Februarii anni 85, iam ab anni 84 fine administrasse eum Aegyptum putaverim, cf. quae Meyer notavit ad P. Hamb. 4, 9. Aliunde ignotus est Vegetus.

3 Formam perfecti τεθεικέναι in titulis Atticis ante annum fere 69 non exstantem in papyris a primis Lagidarum temporibus usitatam fuisse neque usquam legi formam τεθηκέναι observavit Crönert, *Memoria Gr. Herc.* p. 278 n. 3; cf. etiam Mayer, *Gramm.* p. 370.

4 ἐπίπεδα: cf. P. Flor. 148, 5.

5 προσδιαγραφόμενα erant pecuniae extraordinariae, quae in omnibus tributorum pensionibus poscebantur, cf. Wilcken, *Ostraka* I p. 287. ἐφ' ἔτη legitur, cum rectius scriptum sit col. II 7 [ἐ]πι ἔτη, et sic saepius in papyris, quamquam, quod observavit Crönert l. c. p. 151 n. 3, praevalet psilosis. Fluxisse has formas ex dialecto Ionica docet Wilamowitz *G. G. A.* 1901 p. 41, cf. etiam Meyer, *Griech. Gramm.*² § 243, Kuehner, *Gramm.* I³ p. 81 δ, 109, 5. Plane eandem rem esse cognoscimus in scribenda praepositione κατά; saepissime καθ' ἔτος praebent papyri. Eodem modo atque in Iandana confunduntur rationes BGU 538 (legitur 9, 30 ἐφ' ἔτη 14 κατ' ἔτος 31, 33 καθ' ἔτος) 920 (13 καθ' ἔτος 18/9 κατ' ἔτος 29 καθ' ἔτος).

6 ἀντιγράφειν videtur dictum de subscriptione; eandem fere notionem habet quam ὑπογράφειν, cf. P. Oxy. I 44, 11, Teb. 297, 13.

54

VENDITIONIS INSTRUMENTUM

(P. 94)

ca. medium II p. Chr. saec.

4 × 10 cent.

Emit femina quaedam, filia civis Alexandrini, quae in nomo Arsi-noita habitat, uno instrumento et agros et servum¹⁾, quod cum adhuc exemplo careret, hoc fragmentum quamvis exiguum esset edere visum est. Servatum est initium instrumenti, in aversa charta nihil exstat.

1) De venditionis instrumentis eorumque formulis egit Bry in libro, cui inscripsit: *Essai sur la vente dans les papyrus Gréco-Égyptiens*; conferas etiam Mitteis, *Grundzüge* p. 166 seq.

"Ετους ὀρθοῦ ἀτοκράτορος Καίσαρος	Γερμανικοῦ Σεβαστοῦ ἐν	τῆς	μει-
ρίδος τοῦ ἄρσινοῦτο νομοῦ μηνός	Ὁμολογεῖ Α(. . .)	ὡς ἐτῶν	
[ὀκ]τὼ οὐλῆ ὀφροῦ	μετὰ κυρίου τοῦ ἐαυτῆς		
[ο]ς ἀστῆ ὡς ἐτῶν	οὐλῆ		
5 [πεπ]ραμέναι κ(αι) πα[ρα]κεχωρημένοι αὐτῆ	κατὰ τήρδε τὴν ὀμολογίαν ἀπὸ τῆς ἐνεστάσης ἡμέρας εἰς	ἡμέρας	εἰς
[τὸ ὑ]πέφρον α[ὐ]τῆ Α(. . .) δουλικὸν ἔργον	ὡς ἐτῶν οὐλῆ	τοῦτο τοιοῦτο ἀναπόριφον πλήν	κλήρου
[ἐπα]φῆς κ(αι) λεράς π[ό]σου, ἐτι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ὑπαρχουσῶν αὐτῆ τῆ Α(. . .) περὶ κίμων			
κατ[ο]ικικοῦ ἀρουρά[s], γέτρονες			
[...] ἐφόδου ἐνο[...]			
10 [...] τακου κλήρ[ο]ς [
[...] κλήρου ἰδίου	καὶ ἀπέχειν τὴν μὲν Α(. . .) παρὰ τῆς		
[...] τὸ παραχωρητικὸν κεφάλαιον πᾶν ἐκ πλήρους ἀργυρίου δραχμᾶς		παρὰχρημα διὰ χει-	
[ρὸ]ς ἐξ οἴκου κ(αι) β[ε]βαιώσων τὴν μὲν Α(. . .) τῆ		τὰ πεπερασμένα καθὼς πρόκειται πα-	
[ση] βεβαιώσι, ἃ κ(αι) π[α]ράξεται ἀνέταρα καὶ ἀνευγέραστα καὶ ἀνεπιδάνειστα κ(αι) μηδὲνα κολούοντα τρέ-			
15 [π]φ μηδενεῖ . . [
5 7 13 κ) P	12 το supra versum P	κ e corr. P	14 l. βεβαιώσει

3 Cives Alexandrini ἀστοί, filiae ἀσταί nominantur in papyris, cf. Wilcken, *Grundzüge* p. 15.

5 πεπραμέναι καὶ παρακεχωρημένοι: cf. Preisigke, *Girowesen* p. 499.

6 δουλικὸν ἔργον, de quo conferas velim Wilcken, *Ostraka* I p. 685 seq., supplevi e BGU 193, 12 al., potest etiam legi δουλικὸν σῶμα, cf. P. Oxy. I 94, 9. Formula τοῦτο τοιοῦτο ἀναπόριφον, i. e. tale quale non redhibendum non modo in servorum sed etiam in animalium venditionibus exstare solet, cf. Gradenwitz, *Einführung* p. 60. In servorum vero venditionibus additur πλήν ἐπαφῆς καὶ ἰεράς νόσου i. e. (non redhibendum) nisi propter manus iniectionem et morbum comitiale. Sic enim interpretandam esse vocis ἐπαφή notionem mihi persuasit Kübler, *Zeitschrift der Savigny-Stiftung, Rom. Abt.* XXXII (1911) p. 366 seq.; quam sententiam accepit Meyer, P. Hamb. I p. 191 n. 3. Contra qui secuti sunt Wilamowitzii partes, scabium, lepram esse putant, cf. Mitteis, *Grundzüge* p. 194.

9 seq. Statuuntur arurarum fines.

10 Fortasse [Πιτ]τάκου legendum.

15 Sequi solet formula μηδὲ ἐπελεύσεσθαι κτλ.

55

INDEX HOMINUM

(P. 144)

saec. p. Chr. II

6,3 × 4,1 cent.

Complurium hominum nomina scripta legimus in hac papyro. Ratio fuisse videtur, sed schedulae dextro margine amisso cognosci non iam potest, quales pecuniae pensiones notatae fuerint.

Ἀλέξανδρος Τριωνεῖου []
 Σεμπρώνιος Νεῖλος [ο]υ []
 Πτολεμαῖος Σαβείνου []
 Κάστωρ Σύρου κ(αι) Σὺρος []
 5 Διογένης [ο]υς []
 Πεκῦσις Μερκήσιο[s] []
 Μέλας Ἀγριππίνου []

4 κ) P

1 Ἀλέξανδρος nomen aequè atque Ἀγριππίνος etiam Byzantinis acceptum erat, contra Κάστωρ, Νεῖλος, Σῦρος, quae nomina saeculis a. Chr. n. usitatissima erant, vix leguntur post saec. IV. Σεμπρώνιος Romanorum modo temporibus invenitur. Τριωνεῖου: cf. Τριων Dio Cass. 58, 25.

6 Πεκῦσις i. e. Aethiops, cf. Spiegelberg, *Griechische und aegyptische Eigennamen* p. 26* B, saepissime exstat nomen. Temporibus Byzantinis novam

nominis formam praebent papyri a genetivo derivatam Πενύσιος. Μερο-
κῆσις autem nomen, quantum quidem video, nusquam exstat in papyris quae
adhuc innotuerunt.

7 Μέλας ultimum inveni P. Grenf. I 57, 6, a. 561 p. Chr.; exstat gene-
tivus Μελ[ᾶ]τος P. Lond. 1246, 15, vol. III p. 225.

56

RATIO ACCEPTI AURI CORONARII

(P. 48) saec. p. Chr. II 15.3 × 19 cent.

Haec charta ad Theadelphiam et Polydeuciam Themistae regionis
vicos pertinens (cf. P. Teb. II p. 379 et 397) eodem fere tempore ac prae-
cedens inscripta esse videtur. Exarata duabus columnis quadraginta fere
hominum nomina exhibet, quorum cuique, quas pependerit pecunias, ad-
scriptum est. Plerisque nominibus lineola subducta est iudicans exami-
natam esse rationem. Rationem enim fuisse constat, sed parum, quale
fuerit vectigal. Solvuntur fere ubique quaternae drachmae, octo lin. 2,
duodecim lin. 37, cum obolorum varietas sit. Similia cum adsint instru-
menta BGU 452, 458, 518¹⁾, in quibus nominatur vectigal, etiam in hac
charta pensiones auri coronarii exactoribus solutas notari concludemus.
Aurum coronarium²⁾ notum est nobis papyris et ostracis, quibus constat
fuisse proprium catocorum vectigal, quod non per singulos annos, sed
certis quibusdam occasionibus datis poscebatur. Romanorum temporibus,
sub finem saec. II, annuus poscebatur στέφανος neglecto sensu, cf. quas
supra attuli BGU 452, 458, 518, quibus nunc Iandana adiungenda est.

De nummis³⁾ difficillimum est iudicare. Nam quia comprehenduntur
eodem nomine et drachmae obolorum 6 et denarius obolorum 7 vel 7¹/₄,
si ἀργυρίον vel χαλκοῦ omittitur, plerisque locis res dubia est.

Nomina sunt pleraque Graeca, pauca Aegyptia, quae eodem modo
promiscua fuisse illis temporibus in omnibus Arsinoitae pagi regionibus
apertum est.

1) Huc referendas putat Kényon P. Lond. quoque 181 (b) vol. II p. 147; 156,
ibid. p. 249; 1242 (descr.), vol. III, quae bis vel ter quaternas drachmas solutas
esse demonstrant, cuius rei praeterea exempla afferri possunt BGU 392, P. Lond.
474 vol. II p. 108.

2) De hoc vectigali conferas velim Wilcken, *Ostraka* I p. 295, *Grundzüge*
p. 283; Rostowzew, *Kolonat* p. 7.

3) Cf. Mommsen, *Arch.* I p. 282seq., quem secutus est Wilcken, *Grundzüge*
p. LXVseq.

In adversa charta de aliis pensionibus notationum quinque, quae
ternas fere centesimas inter se distant, fragmenta conspiciuntur, unde
haec enotasse satis est¹⁾:

1. 1 Μ]εσορή β̄ ςδ 1. 2 Θεαδελ(φείας) διοικ(ήσεως)]- ιβ Πολυ-
δευκ(είας) διοικ(ήσεως)]- η]-

Pensiones igitur fuisse videntur colonorum publicorum, cf. P. Iand. 57.

Pagina aversa

Col. I	[_____]]. [_____]	ων(ος) ~ιβ
	Ῥοκκλειδης	Μυσταριων(ος)	ςη
	Ῥο[α]κλειδ(ης)	Ῥωνο(ς) Ἀλεξ(ανδρους)	ςδ ~β
	Ῥω[φρ]ις	Ῥοσενούφιο(ς)	ςδ
5	... [_____]] Πενήντ(ος)	~ιδ
	Ἀντώνιο(ς)	Ἀντωνί(ο)	ςδ
	Χαιρήμ(ων)	Χαιρήμων(ος)	~ς
	Σωτ[ᾶ]ς	Ῥνησίμου	ςδ
	Ἐβαινς	Ἀβρυς πνμ(...)	~ιη
10	Ῥοφρις	Ἀ<γ>χορήμφω(ς)	~ι
	Ῥοις	Μου...ν[...]	~ιβ
	Ἐδδα[ίμω]ν	Ζωίλ[ου...]	ςδ
	[...] [.....]	Ῥοκκλειδ(ου)]	ςδ
	[_____]	Αν. αστ.	ςδ
15	[_____]	[...]	ος[]
	[_____]	[...]	ρα. []
	[_____]	ςδ
	[_____]	Χαιρήμ(?)ωνο(ς)	ςδ
	[_____]	Ἰσίωνο(ς)	ςδ
20	[_____]] (γίνεται) ζπ~κ	
	[_____]] Ῥου	~ι.
	[_____]] Χρενούφ[ιος...]	
	[_____]]	~[...]
	[_____]] ...πο(ς)	[...]
25		vestigia	
Col. II	[_____]] .ov	~]ια
	Παποντῶς ἀπ(άτωρ)	Ταροφαῆσις	~η
	Σάντορος	Σαβείνο(ν)	ςδ
30	Ἰσᾶς	Ἰσᾶ	~ιβ

1) Compendiorum explicatio Udalrici Wilekeni sagacitati debetur. De dioe-
cesi cf. Wileken, *Grundzüge* p. 154. 301.

<u>Δίος</u>	Ἡρᾶ τοῦ γρω(τέρου) ζδ	
<u>Διόδωρος</u>	Ποσιδωνί(ο)υ	~η
<u>Νεῖλος</u>	Ἡρακλείδ(ου)	ζδ
<u>Πτολεμαῖο(ς)</u>	Χαιρήμων(ο)ς τέκ(των) ζδ	
35 <u>.ταν. .ς</u>	Σαμβᾶ	ζδ
<u>κ</u>	(γίνεται)ςνς	
<u>Χάρης</u>	Εὐδαίμ(ωνος)	ζιβ
<u>Ἰάσων</u>	Τιθώει(ο)ς	~ις
<u>Ἄν[τόνιο(ς)]</u>	ἀδελφ(ο)ς	~η
40 <u>X[]</u>	προεβ(ύτερος) Μάρω(νος) λαχ(. . .)	~κβ
<u>N[]</u>	Ἡρακλείδ(ου)	~κ
<u>Πά[πος]</u>	Δείου	ζδ
<u>Ἔρος[]</u>	Ἀνεί(ο)ς	~κη
[]	Διονυσί(ο)υ Μαξ(ίμου)	~ις
45 []	..]ρεῦτ(ο)ς	ζδ
[]	..]μ(ων) Ἀπιᾶ	~ι
[]	Ἡρακλείδ(ου)	~ις
[]	Πολυ]δένκ(ο)ς	~ιδ

vestigia

2 μυσταρι^ω P 3 ηρ[α]κλει^δ ηρω^ο αλε^ξ P 4 ορσενουφι^ο P 5 πενεη^τ P
 6 αντωνι^ο αντωνιο P 7 χαιρη^μ χαιρημων^ν P 10 l. Ὀνωφρις αχοριμ^φ P
 18 χαιρημ]ω^ν P 19 ισιων^ο P 20 / P 28 α) P 29 σαβειν^ο P 31 νε^ω P
 32 ποσιδωνι^ο P 33 41 ηρακλει^δ P 34 πτολεμαι^ο χαιρημων^ο τε^κ P 37 ενδαι^μ P
 39 αδελφ^ο P 40 προεβ^μ μαρ^ω λαχ^ν P 44]ιονυσι^ο μα^ξ P 45]ρευ^τ P 46]μ
 απια P 47 ηρακλει^δ P 48 πολυδεν^κ P

2 Ἡρακλείδης nomen frequentissimum Ptolemaicis temporibus et Romanis a saeculo IV rarius aut nunquam legitur in papyris aequae ac Μυσταρίων et quae nominantur 7 Χαιρήμων 8 Σωτᾶς et Ὀνήσιμος 29 Σάτυρος 32 Διόδωρος Ποσιδώνιος 38 Ἰάσων 43 Ἀνῆς 48 Πολυδένκης. Accepta autem sunt etiam Byzantini 27 Σαβεῖνος 31 Δίος (42 Δεῖος) 33 Νεῖλος 44 Διονύσιος.

3 Ἔρων in Byzantinis quoque papyris exstat. Idem valere quod Ψάις Aegyptiorum, quod semel esse verum Ἄγαθός δαίμων, docet Spiegelberg, l. c. p. 11*B 57*B, cf. Wilcken, Arch. IV p. 129 n. 1, qui non cohaerere hoc nomen cum voce ἦρως putat.

4 Ὀνωφρις, saepius per — νν — scriptum, fuit cognomen Osiridis, quod notat Plutarchus De Iside et Osiride c. 42 verum esse in Εὐεργέτης, cf. Spiegelberg, l. c. p. 20*A. Usitatissimum erat nomen per omnia tempora, cum Ὀρσενούφρις, i. e. bonus custos (cf. Spiegelberg, l. c. p. 20*B) non iam exstis- sisse videatur posterioribus Byzantinorum temporibus.

5 Πενεήυτος genitivus est nominis Πενεῆυς, quod aliunde ignotum videtur. Comparari potest P. Lond. 483, 7, vol. II p. 325 Πανήυτος.

9 πνμ(. . .): fortasse πνμ(ήν) id est ποιμήν supplendum est.

19 Ἰσίων de deae nomine derivatum, cf. Spiegelberg, l. c. p. 47 A; inveni P. Lond. 293, 6 vol. II p. 187; BGU 727, 18; 965, 1; vide etiam titulos notatos apud Pape, Wörterbuch der griechischen Eigennamen, s. v.

21 Ἔρος, dei nomen, usitatissimum fuit saeculis Ptolemaicis atque etiam Romanorum temporibus; ultimum legi sub finem saeculi V.

28 Παποντώς, nomen Aegyptium, non superest saeculo IV ineunti. Ἀρφαῆσις recentior forma nominis Ἀρσιῆσις est significans Horus (filius) Isis, cf. Spiegelberg, l. c. p. 15 A 43 B. Ταρφαῆσις significat (filia) Harphaesis.

30 Ἰσᾶς nomen eandem exhibet rationem ac Πεκῦσις, cf. P. Iand. 55, 6; temporibus Byzantinis a genetivo derivatam legimus nominativi formam Ἰσατος, cf. P. Oxy. I 134, 30 Ἰσατος ἔργ(αψα).

32 Ἡρᾶς deminutum est ex Ἡρακλείδης. Praefertur genetivi forma Ἡρᾶ, interdum exstat Ἡρᾶτος.

35 Σαμβᾶς hypocoristicon ad Σαμβαθαῖος pertinet, quod est ortum ex Σαββαθαῖος i. e. שבתאי, qui est Sabbatis die natus, cf. Wilcken, Ostraka I p. 523; exstat etiam in chartis Byzantinis.

36 Viginti homines pependisse notatur. Itaque cum sint servatae hominum 15 pensiones (lin. 21—35), ante initium columnae alterius quinque nomina excidisse concluditur; inferior enim margo servatus est.

37 Χάρης nomen rarissimum est, inveni tantum P. Lond. 289, 4, 24 vol. II p. 184/5; 267, 326, ibid. p. 141 (Χάρητος [τοῦ] Χάρητος); P. Oxy. III 520; P. Oxy. III 501, 11 praebet Χαράτος; exstitit ergo nominativus Χαράς.

38 Τιθώεις scriptum est pro Τιθοῆς, quod significat qui caput magnum habet, cf. Spiegelberg, l. c. p. 55 A, cui idem esse ac Σισόις praedicanti (p. 46*B) obstitit Wilcken, Arch. II p. 180. Maximam huic nomini cum Τιθοῆς, quocum coniungere vult Letronne, Recueil des inscriptions I p. 406, similitudinem esse iam Gerhard explicavit in Philol. LXIII p. 571. Saepius exstat forma Τιθόεις vel Τιθώεις, quae supplenda mihi videtur P. Lond. 479, 1, vol. II p. 255 pro Τιθίρεις. Byzantinis temporibus non invenitur.

40 λαχ(. . .): fortasse λαχ(ανοπώλης) supplendum est, cf. P. Iand. 58, 7.

45 Aut Τε]ρεῦτος (cf. P. Amh. 75, 33; P. Oxy. IX 1209, 15. 20) aut Πα]ρεῦτος (cf. P. Lond. 322, 17, vol. II p. 160) aut Μα]ρεῦτος (cf. P. Iand. 31, 5) supplendum est.

46 Ἀπίας rarissimum, legi tantum P. Lond. 258, 10, vol. II p. 29; P. Grenf. II 74, 4; feminini generis formam Ἀπία legimus CPR 223, 26; P. Teb. 336, 21. Saepius exstat Ἀπίων (Ἀπίανα).

57

RATIO VECTIGALIS COLONIS PUBLICIS IMPOSITI

(P. 66^r)

saec. p. Chr. II

7,8 × 11 cent.

Fragmentum est rationis, quae similitudinem quandam habet cum praecedente. Aequae atque in illius pagina adversa (cf. I 2) hic quoque pensiones a colonis publicis Polydeuciae vici solutae notantur, ac mirum in modum non frumenta sed oboli penduntur, cuius rei afferre possum exemplum P. Lond. 171, vol. II p. 102, qua Horion *πράκτωρ σιτικῶν διοικήσεως κάμης Σοκνοπαιίου Νήσου* testatur accepisse se ab Apynche presbytero ἀπὸ τεμῆς χλωρῶν ἀρούρης { $\overline{\iota\beta}$ $\overline{\lambda\beta}$ drachmas triginta sex.

]ξ Πολυδ(ενκείας) διοι(κήσεως)]-αδ
].. μεσορή $\overline{\iota\beta}$ ~ξ $\overline{\iota\beta}$ ~δ
]αι φαμ(ενῶθ) $\overline{\gamma}$ ~κδ φαρμ(οὔθι) $\overline{\iota}$ ~δ

]d Πολυδ(ενκείας) διοι(κήσεως)]-αδ
 5 ἀ]θῦρ $\overline{\iota}$ κα] τῦβι $\overline{\iota}$ ~ιδ

]..]-δ} Πολυδ(ενκείας) διοι(κήσεως) δ}
].. ~κα $\overline{\eta}$ ~κ $\overline{\eta}$ ~ις

].. φεδ

διοι(κήσεως)
]...]-ιαδ Πολυ(δενκείας) διοι(κήσεως)]-ξ.
 10] μεσ[ο]ρή $\overline{\iota\zeta}$ {δ ~α κ...
] vestigia

1]- = ἄρουρα δ = ἡμισυ τέταρτον 2 ~ = ὀβολοί 4 d = τέταρτον
 5. 6 ζ = ἡμισυ 10 ζ = δραχμαί

58

RATIO TRIBUTORUM

(P. 66^v)

saec. p. Chr. II

7,9 × 11 cent.

Haec ratio in tergo praecedentis exarata est scripturae ratione simili papyro Iand. 56. Hominum sex, quorum nominibus ab eo, qui examinabat rationem, lineolae adductae, partim etiam subductae sunt, tributa enumerantur. Deinde alias 10 mensis Athyr et 4 mensis Choiak die factas esse solutiones legimus.

vestigia

/ Ηράς Ἀφροδ(ισίου) πνμ(...) ~ις

/ Ἀπύγγις Πεσσοραίπ(ιος) ~η

/ Ὀνήσιμ(ος) Πάπυον ~ι

/ Ἡρών Πάπυον }ς

/ Πτολεμ(αῖος) ~ νεώ(τερος) }δ

/ Μύσθης Δείλου λαχ(...) ~κη

/ (γίνεται) } <>

ἀθῦρ $\overline{\iota}$ / Τεῶς Ἡρών(ος) κοφ(...) }δ

/ Ἀρητᾶς νεώ(τερος) Τεσενούφρω(ς) }δ

/ χολακ δ Ἡρών Ὠρόν σιτ(ομέτρης) ~ις

1 αφρο^d πνμ^p P 2 πεσσοραι^p P 3 ονησι^m P 6 πτολεμ^m ~ νεω^w P
 7 λαχ^p P 8 / P 9 ηρων^w κοφ^p P 10 νεω^w τεσενουφρω^w P 11 σι^t P

2 Ἀφροδίσιος usitatissimum illis temporibus nomen est. πνμ(...):
 cf. P. Iand. 56, 9.

3 Ἀπύγγις forma Arsinoitica est nominis Ἐφένυχος, Ἐφόνυχος, quod quia referebatur ad Graecam vocem ὄνυξ, amissa aspiratione scribebatur Ἐπώνυχος, cf. Crönert, *Stud. Palaeogr.* II p. 41. Derivatium autem est a Coptica voce **εφων**, quae significat *vivit*, cf. Spiegelberg, l. c. p. 10^{*B}. Alias huius nominis formas collegit Crönert: Ἀπύγγις, Ἀπύγγις, Ἀπέγγις, Ἀπώνυχ, Πυγγῆς; in papyris Oxyrhynchiticis etiam Ἀπύγγις exstat. Πεσσοραίπις nusquam legitur nomen sed Πετραίπις, cf. P. Fay. 244.

7 λάχ(...): cf. P. Iand. 56, 40.

8 numerum omisit.

9 Teotis nomen Lagidarum temporibus acceptissimum erat, interdum etiam prioribus Romanorum invenitur. Ab initio saeculi III nusquam legitur. κοφ(...): fortasse κοφ(ινοποιός).

10 Ἀρητᾶς primum legimus. Coniungendum videtur esse cum feminini generis forma Ἀρητοῦς. Saepius invenitur Ἀρητίων (Ἀρητίαινα).

59

APOCHA PORTORII

(P. 97)

saec. p. Chr. II

4,2 × 4,8 cent.

Huiusmodi generis apochas nunc novimus permultas. Dabantur a portarum custodibus mercatoribus, qui aut exportabant mercem e pago Arsinoita aut importabant.¹⁾

1) Cf. quae de iis in universum disseruerunt Grenfell, P. Grenf. II p. 78 seq., Wilcken, *Ostraka* I p. 354 seq., Kenyon, P. Lond. II p. 83 seq., Grenfell-Hunt, P. Fay. p. 195 seq., Preisigke, P. Strassb. I p. 50 seq., Wilcken, *Grundzüge* p. 190 seq.

Formulae sibi constant. Incipiunt instrumenta a verbis τετελ(ώνη-ται) διὰ πύλης; deinde sequitur nomen vici et vectigalis, quod solvit mercator. Plerumque exstat ρ' και ν' id est εκατοστή και πεντημοστή — ut in Iandana — quae quomodo explicanda sint, dissentiunt adhuc doctorum opiniones¹⁾, rarius λι(μένος) Μέμφεως aut έρημοφυλακίας. Deinde legimus scriptum nomen mercatoris atque exportare vel importare eum tot et talibus iumentis tantas merces. In fine adscriptus est dies, quo data est apocha, addito portae sigillo, cuius loco nunc foramen triangulum est in hac chartula.

Τετελ(ώνηται) δι[(α) πύλης] τῆς δεῖνος]
 ρ) και ν) Νέων [. . .]
 τῖνος ἐξ(άγων) ἐ[πὶ]
 ὄνω ἐνὶ ὀρόβ[ου]
 5 (ἀρτάβας) τρ[εῖς] (ἔτους) ξ[κτου]
 παῦνι ἐννεξ[α]-
 καιδεκάτη ἰθ

5 P L P

2/3 Fortasse [Ἀρη-]τῖνος supplendum est.

3 Exportari merces saepius quam importari, cum constet fertilissimum fuisse pagum Arsinoitam, non miramur. Importatur autem vinum, quo caruisset pagus videtur, exportantur omnia frumentorum et fructuum genera, cf. quae enumeraverunt editores P. Fay. p. 200.

4 Ervum saepius exportatum esse intellegimus, cf. P. Lond. 469 b, 4, vol. II p. 86; P. Fay. 69, 4; 71, 4; 76, 4/5; 165.

5 Ternas artabas onus asinorum singulorum fuisse cognovit Kenyon, cf. P. Lond. II p. 86, III p. 46. Quae cum ita sint, etiam P. Fay. 63, 3 ἐπὶ ὄνοισ [β] supplendum esse puto, nam in proxima linea notantur 6 artabae. Nomen imperatoris ut saepius omissum est, cf. P. Fay. p. 200.

60

FORMULA

P. 20)

saec. p. Chr. III vel IV

3,5 × 5 cent.

Perexigua haec schedula formulam praebet, quae exstare solet in instrumentis de pecunia mutua datis. Exscripsit aliquis, ut praesto haberet, incipiens lineola quam exstare putaverim pro punctis, quibus nos uti solemus exscribentes.

1) cf. Wilcken, *Ostraka* I p. 357 et Grenfell-Hunt, P. Fay. p. 198 seq.

p. av.	δῶσω σοι	p. adv.	και ἐκ τῶν
	δπόταν	10	ὑπαρχό-
	αἰρῆ ἀνυπερ-		ντων
	θέτως γι-		[ντων]
5	γνομένης		κύριον
	σοι τῆς πρά-		τὸ γραμ-
	ξεως	15	ματίον
	παρά τε ἐμοῦ		ἀπλοῦ<ν>

8 εμοῦ P 12 litterae neglegentia scribae repetitae 14 l. γραμματεῖον

1 δῶσω non est in ipsis instrumentis, sed ἀποδώσω; praecedere solent, quibus accepisse se pecuniam testatur debitor, haec fere: ὁμολογῶ ἔχειν παρὰ σοῦ κτλ.

2/3 δπόταν αἰρῆ certam restitutionis diem constitutam non esse indicat, cf. Gradenwitz, *Einführung* p. 85 n. 4. Similia sunt ὅποτε ἐὰν αἰρῆ P. Amh. 92, 24; ὀπηνίαι ἐὰν αἰρῆ P. Strassb. 54, 11; Oxy. VII 1039, 9.

3 ἀνυπερθέτως i. e. non fore moram vel simile quid spondere solet debitor in hisce instrumentis, cf. P. Lond. 308, 17, vol. II p. 219; 363, 20, vol. II p. 221 etc.

5 Sequitur formula, qua actionem habere creditorem in se spondet is, qui accepit pecuniam, de qua accuratius egit Mitteis, *Reichsrecht und Volksrecht* p. 420 seq., *Grundzüge* p. 119 seq.; cf. etiam Waszyński, *Bodenpacht* p. 145 seq., Schwarz, *Hypothek und Hypallagma* p. 67 seq.

13 κύριον τὸ γραμματεῖον: cf. Gneist, *Die formellen Verträge des neueren römischen Obligationenrechts* p. 461. Idem legimus P. Oxy. VII 1041, 20; 1042, 29; VIII 1130, 25 semper addita clausula και ἐπερωτηθεῖς ὁμολόγησα, de qua vide Mitteis, *Grundzüge* p. 76.

16 ἀπλοῦν: scil. γραφέν, quia duplicatum non poscitur.

61

RATIO TORCULARIA

P. 163)

saec. p. Chr. IV

8,6 × 9 cent.

Pagina adversa fragmenta praebet duarum columnarum, quarum alterius in fine cum legatur θ[ε]εντύχ[ε], veri simile est hypomnema vel enteuxin fuisse, nam horum potissimum generum haec vox propria est.¹⁾

1) cf. Ziemann, *De epistularum Graecarum formulis sollemnibus quaestiones selectae* p. 351.

Aversa in charta exstat λόγος ῥύσεως κτήματος cuiusdam, cuius nomen excidit. Notatum est, quantum musti expressum esset torculis suo cuique numero adscripto. Non parvam fuisse vineam, etiamsi mensurae modum non intellegimus, statui posse puto.

In dextra parte alterius columnae paucae litterae exstant, quas omittam.

Λόγος ῥύσεως οἴνου [κτήματος παρὰ
 ᾱ ληνοῦ χξξ
 β ληνοῦ ψξα
 5 γ ληνοῦ ζρνα
 δ ληνοῦ χ.[
 ε ληνοῦ [
 ϛ λην[ο]ῦ [
 γ(ίνεται) ἐπὶ τὸ α[(ὐτὸ)
 10 .ε[.].. εἰσ[
].[

4 5 6 8 supra β γ δ ϛ lineolam om. P

1 ῥύσις significat vini expressi copiam, cf. quae attulit Meyer ad P. Giss. 79 III 12 exempla, quibus addere possum P. Lond. 113, 11 (a), 3, vol. I p. 223; P. Klein. Form. 99, 2; 135, 7; 163, 5; 193, 3; 1069, 3; 1101, 2; 1203, 1; BGU 1039, 10.

2 κτήματα saepius nominantur vineae in papyris, quem dicendi morem explicat Rostowzew, *Kolonat* p. 15; cf. Wilcken, *Grundzüge* p. 284. Itaque etiam PER geo. 103 (Stud. pal. X) pro κτήσεως legemus κτήματος.

3 Quae fuerit mensura non intellegitur; variabantur illis temporibus mensurae, cf. de his Wilcken, *Ostraka* I p. 763, *Grundzüge* p. LXXI.

9 γ(ίνεται) ἐπὶ τὸ αὐτὸ i. e. in summa saepius legitur. Propterea etiam BGU 1, 13 (= Wilcken, *Chrestomathie* 92 col. II 13) pro εἰ[ς] sic legendum esse conieci, quod nova examinatione a Plaumanno facta probatum est.

62

PIGNERATIO PUELLAE INGENUAЕ

(P. 36)

saec. p. Chr. VI

13 × 14 cent.

Propter nigritiam lectu difficillima est haec papyrus ut Argentoratis illa, quam descripsit Preisigke, P. Strassb. I p. 137. Maxime detritus est margo dexter, sed pauca modo excidisse continuo fere lineae 3 et 4, 15 et 16 textu indicatur. Charta convoluta ac postea compressa fuisse videtur.

In qua quae fuerint constituta, quamquam complures quas nondum suppleverim lacunae restant, certe perspicitur. Homo quidam Aegyptius a divite quodam¹⁾ pecuniam mutuum accepit, pro cuius restitutione Tamina sororem pignori dat, ut in domo creditoris sit neque eam detrahere liceat fratri, priusquam omnem reddiderit pecuniam. Atque putaverim in eis quae exciderunt l. 10 seq., fuisse statutum, ut Tamina laborem susciperet in domo creditoris pro capite et usuris, cuius rei plura habemus exempla.²⁾

. [
 ο[.....] παρ[α]σχ[ω]. φ. τ. [
 ἢ οἴχο[θ]ε]ν εὐδο[ω]θῶ. Πρὸς δὲ [τὴν]
 ἀσφάλειαν τῆς [συν]πλ[ηρ]ώσεως καὶ
 5 ἀποδόσεως β[.....]νη[.....]
 παραδέδοκα τῇ σῆ[ν] εἰ[ν]δοξ[ό]τητι
 Τάμιναν τῆ[ν] ἐμὴν ἀδελφ[ή]ν
 εἰ[φ' ὅ] α[ὐ]τὴν πᾶσαν δουλικήν [ἔχειν]
 χρεῖαν ἐκ τ[οῦ] ἐνθεν[ε]σ[τάτου]
 10 αὐτῆς οἴκου καὶ [
 αὐτῆς κουφισθῆναι φ[.....]
 τοῦ αὐτοῦ ἐν ᾧ νομισμ[α]τα κ[.....]
 τρέφεσθαι δὲ αὐτὴν κ[ο]σμίως καὶ
 ἀμφιάξεσθαι καὶ [ἰ]μ[ι]τάξεσθ[αι]
 15 καὶ μὴ δύνασθαι με ἀποσπ[ᾶ]ν
 αὐτὴν ἀπὸ τῆς σῆς εἰ[ν]δοξ[ό]της πρὸ τῆς
 καὶ ἀποδ[ό]σεως κα[ὶ] σ[υν]πληρ[ώ]σεως
 [.....] δυν[.....] δε. οἰ. αρχοι
 [.....]

12 νομισμ[α] P

14 l. [ἰ]μ[ι]τάξεσθ[αι]

3 εὐδοθῶ: cf. Herwerden, *Lex. Graec. suppl.* s. v. Pignus datur πρὸς ἀσφάλειαν P. Lips. I 10 L, 11/2: P. Lond. 1007, 3, vol. III p. 262; cf. quae annotavit Meyer ad P. Giss. I 97, 6.

6 παραδιδόναι significat tradere alicui rem possidendam, non adhibetur in cedendis agrorum possessionibus, cf. Schwarz, *Hypothek und Hypallagma* p. 71 n. 1.

1) Nominatur ἐνδοξότης ut Flavius Apion, cf. P. Iand. III p. 114.

2) Cf. quae attulit Partsch, *Griechisches Bürgschaftsrecht* I p. 41 seq. — Contra hisce locis oppigneratos esse ingenuos negarunt Manigk, *Gläubigerbefriedigung durch Nutzung* p. 26 et Weiss, *Pfandrechtliche Untersuchungen* I p. 31. — Cf. etiam P. Cair. Cat. 67023.

8 *πάσα δουλική χρεία* i. e. *omnia quae servae dari solent ad victum*, cf. P. Amh. 148, 5 *εἰς ἰδίαν μου καὶ ἀναγκαίαν χρείαν*.

11 *κουφίζειν* *levare, absolvere* in huiusmodi instrumentis proprium sensum habet *testari aliquem rependisse quae debuerit*, cf. Maspero ad P. Cair. Graec. 67104, 17.

14 *ἀμφιάζειν* rarissimum est verbum a papyrorum usu fere alienum. Saepissime coniunguntur verba *τρέφειν* et *ἰματίζειν*, quae leguntur in omnibus pactis nuptialibus et didascaliceis et eis, quae sunt de labore suscipiendo composita: itaque *ἰμ]ιτάξις* scriptum fuisse sumpsimus pro *ἰμ]ατίζεσθαι*.

15 *μη*... *ἀποσπᾶν* vel simile quid etiam in *διδασκαλικοῖς* quae vocantur instrumentis exstare solet, cf. BGU 1125, 9; P. Oxy. II 275, 22.

63

RATIO REDITUUM MAGNI POSSESSORIS

(P. 8) saec. VII ineuntis 32,8 × 19,4 cent.

Sunt in collectione papyrorum Iandanarum complura Apionum instrumenta, sed hanc rationem eis attribuere vetamur eo quod alia sunt nomina possessionum Apionum¹⁾, alia quae exstant in hac papyro. Habebat ille possessor *κτηματα* et *ἐξωτικούς τόπους*, quorum rationem praebebat papyrus (cf. quae leguntur in adversa charta). Ac servatam esse nobis exterorum tantum locorum rationes docent nomina, quae sunt in pagina aversa, cum titulo comparata. Quorum unius altera tantum pars colonis tradita fuisse videtur (*τόπος Λεπτίνου Μεγάλου*, cf. l. 1 et 5 τὸ ἄλλο τέταρτον μέρος).

Adversa pagina

+ *Σύναρσις* σὺν θ(ε)ῶ κτημά(των) Πεξούλιος καὶ Ψαατις (καὶ)
Μελανθίου[v]
καὶ Θμουει επακε καὶ Ἀμώειτος καὶ Ἀγήρωνος μετὰ καὶ
τῶν ἐξωτικ(ῶν) τόπ(ων) χρυσί(ου) ε̅ [.] . . ιδ //

1 *συναρσ*, P, cf. P. Lips. 97 XIII 9 al. θω P κτημα P ς P 3 *ἐξωτικ/ P*
τοπ/ P

Haec *κτηματα* in Arsinoita fuisse videntur. *Ἀγήρων* et *Ψαατις* quidem plane ignota sunt nomina, cetera agnosci posse puto praeter *Μελανθίου κτημα*. *Μελάνθιος* est nomen Graecum, quod in papyris III et I a. Chr. n. saeculi invenitur, cf. P. Hib. 118, 70; Ostr. Par. 2, 5; et *κλήρος* quidam *Μελανθίου* memoratur Oxy. IX 1188, 23 (a. 13 p. Chr.), cf. P. Hib. 111, 2 (ca. a. 250 a. Chr.). Ceterum possis de *melanthio* cogitare, quod nunc vocant ni-

1) Cf. quae collegit Gelzer, *Studien zur byzantinischen Verwaltung Aegyptens* p. 86 et P. Iand. 51.

gellam sativam (*Schwarzkümmel*). Θμουει cui addita est Coptica vox *επακε*, idem esse puto ac *Τμουει*, quod saepius legitur in papyris, cf. PER geo. (= Wessely, Stud. Pal. X) 15, 6; 64b 35; 167b 1, quae omnes saec. VII/VIII in Arsinoitae regionibus scriptae sunt (alterum vicum *Θμουει* extra Arsinoitam situm habes in P. Par. 18, 13). Ἀμώει et Ἀμώι PER geo. 297V 5; 299, 4 coniungi posse videntur, quibus fortasse addenda sunt *Ἀμαεῖ*, Ἀμμοῦ, Ἀμμοῦι.

Πεξούλις nomen exstat etiam PER geo. 70 II 9, ubi pro Πεξυ[legendum esse *Πεξουλι* Wessely per litteras de hoc loco certior factus mihi assensus est.

κτημα illis temporibus proprie significat possessionum partem, quae singulis colonis data est quasi *ἴδιον*, cf. Gelzer, *Studien* p. 85. Qui praeterea nominantur *ἐξωτικοὶ τόποι*, fuisse videntur possessiones extra latifundiorum corpus sitae.

Aversa pagina

- 1 [(πρὸς) τοῦ δεινος (ὑπὲρ) Μηχανῆς] Πετινούρεως σί(του) με(μετρο-
μένον) (ἀρτάβαι) μδ καὶ (ὑπὲρ) Μεγάλ(ου) Λεπτίν(ου) κατὰ
τὸ δ μέρ(ος) (ἀρτάβαι) θδ χο(ίνικες) ς [γ]ί(νεται) μ[ε](μετρο-
μένον) (ἀρτάβαι) νγδ χο(ίνικες) ς]
- 2 [αἰ καγκ(έλλου) (ἀρτάβαι) ξδδ δια]πίσμα(τος) ἐξ (ἐκατοστῶν) ια (ἀρ-
τάβαι) ξχο(ίνικες) ς ἀναλώμα(τος) προ(σμετρούμενα) (ἀρτάβη) α
συμμά(χων) (ἀρτάβη) ς ἀμε(λείας) χο(ίνικες) δ σιτομε(τρικοῦ)
(ἀρτάβη) ς γί(νεται) [(ἀρτάβαι) οδδ χβ]
- 3 [(πρὸς) τοῦ δεινος χ] Ματθία προ(σβυτέρου) καὶ Ὀννοφρί(ου) (ὑπὲρ)
Μηχανῆς Κυλλ(ῆς) σί(του) με(μετρομένον) (ἀρτάβαι) κθ αἰ
καγκ(έλλου) (ἀρτάβαι) λδδ χο(ίνικες) β διαπίσμα(τος) ἐξ
(ἐκατοστῶν) η (ἀρτάβαι) βδ χο(ίνικες) β
(ἀρτάβαι) γ ς χο(ίνικες) ι
- 4 [ἀναλώμα(τος) προ(σμετρούμενα)] (ἀρτάβη) α συμμά(χων) (ἀρτάβη) ς
ἀμε(λείας) χο(ίνικες) δ <γί(νεται)> (ἀρτάβαι) ιθχ
(ἀν)εμετρο(ήθησαν) (ἀρτάβαι) ιε ς λοι(παί) (ἀρτάβαι) κδ
- 5 (πρὸς) Ἀπολλῶ χ Ποατροησί(ου) (ὑπὲρ) Μηχανῆς Ἀτροῆτος σί(του)
με(μετρομένον) (ἀρτάβαι) ος καὶ (ὑπὲρ) Μεγάλ(ου) Λεπτί-
ν(ου) κατὰ τὸ ἄλλ(ο) δ μέρ(ος) σί(του) με(μετρομένον) (ἀρ-
τάβαι) θδ χο(ίνικες) ς
- 6 γί(νεται) με(μετρομένον) (ἀρτάβαι) πςδ χο(ίνικες) ς αἰ καγκ(έλλου)
(ἀρτάβαι) ρδδ χο(ίνικες) ββ <διαπίσμα(τος)> ἐξ (ἐκατοστῶν)
ια (ἀρτάβαι) ια ς ἀναλώμα(τος) προ(σμετρούμενα) (ἀρτάβη) α
συμμά(χων) (ἀρτάβη) ς ἀμε(λείας) χο(ίνικες) η
- 7 σιτομε(τρικοῦ) (ἀρτάβη) α ς χο(ίνικες) η γί(νεται) (ἀρτάβαι) ριθ
χο(ίνικες) η
- 8 [.] . κρ . . δ καὶ φουλ(. . .) π vacat

1 σι μς^ε P, cf. P. Teb. 159 (descr.) ε- P, cf. P. Oxy. I 127, 1 Χ P
 μεγάλη λεπτίν P μερ/ P 0/ P [γ]/ P 2 διαπισμ^α P ρ ρ P αναλωμ^α
 πο^ο/ P συμμ^α P αμ^ε P σιτομ^ε P 3 πο^ε/ P μηλ κωλλ^ε P καμ^η- P
 4 εμετ^ο/ P λοιγ^ε P 5 ρ P, cf. Wilcken, Arch. IV p. 426 λ = διέ?
 7 σι/τομ^ε P 8 φουλ/ P

Notandum est in omnibus colonorum solutionibus artabas quae nomen non habent aequatas esse ad καγκέλλου artabatur rationem. Permagna erat in Aegypto mensurarum varietas omnibus temporibus, praesertim Byzantinis (cf. Wilcken, Ostraka I n. 738 seq., Grundzüge p. LXVIII seq.; Hultsch, Arch. II n. 283 seq.). Variabantur metra singulis in vicis, quin etiam κήτορες suam quisque habebant mensuram. Qua re fit, ut legamus saepius in papyris constitutum, quo artabatur genere solvendum sit (cf. Waszynski, Bodenpacht p. 109 seq.) vel aequatum alterum ad alterius rationem artabatur genus.

In Iandana quia nomen non adscriptum est priori artabatur generi, concludemus notam atque usitatissimam fuisse artabam, qua coloni in metiendo frumento utebantur, cum apud thesaurum domini poscerentur καγκέλλου artabae.

Quantae autem fuerint artabae, si fieri potest, ex aequationibus eruendum est. Aequantur l. 3 29 artabae sine nomine cum 34,75 artabis καγκέλλου, quibus additae sunt duae choenices, et l. 6 86,75 artabae prioris generis et sex choenices cum 104,25 alterius generis additis duabus choenicibus. Iam cum sciamus choenices sibi constare, numerum modo variari in artabis, si stauerimus habuisse priorem artabam x choenices, alteram y, scribere licebit nobis

$$\begin{aligned} 29x &= 34,75y + 2 \\ 86,75x + 6 &= 104,25y + 2. \end{aligned}$$

Quae si eruerimus, inuenimus x = 40, y = 33,3237. Scrupulum movet, quod y non praebet numerum plenum, praesertim cum alios numeros praebant summarum aequationes. Penduntur ab Onnophrio eiusque socio 34,75 καγκέλλου artabae 2 choenices + 3,5 art. 10 choen. + 1 art. + 0,5 art. + 4 choen. = 39,75 art. 16 choen., pro quibus cum scriba ponat 40 art. 8 choen., artabam 32 choenicum aestimasse videtur. Contra, cum pendat Apollon 104,25 artabas καγκέλλου 2 choenices + 11,5 art. + 1 art. + 0,5 art. + 8 choen. + 1,5 art. 8 choen. = 118,75 art. 18 choen., quod ille scripsit 119 art. 8 choen., καγκέλλου artabam 40 choenices habuisse dixeris. Quae cum ita sint, certus artabatur numerus ex hisce aequationibus erui non potest. Sed multa expertus verisimillimum esse inveni artabam sine nomine habuisse 36, καγκέλλου artabam 30 choenices, quae aptissima esse rationes docent.

Solvuntur enim l. 3

29 art. 36 choenicum	[= 1044 choen.]	= 34,75 καγκέλλου art. + 2 choen. = 1044,5 choen.
διαπίσμα(τος) 10%	[= 104,4 „]	= 3,5 „ „ + 10 „ = 115,0 „
αναλώμα(τος)	[= 30,0 „]	= 1,0 „ „ = 30,0 „
συμμά(χων)	[= 15,0 „]	= 0,5 „ „ = 15,0 „
ἀμε(λείας)	[= 4,0 „]	= „ „ 4 „ = 4,0 „
	[= 1197,4 ch.]	= 39,75 καγκέλλου art. 16 choen. = 1208,5 choen.

vel cum scriba [pro 7,5] 8 choenices esse quartam partem artabae statuerit
 = 40 καγκέλλου art. + 8 choen.

Erravisse videmus scribam in computandis centesimis 10,6 choenices addentem¹⁾; recte autem vel potius fere recte ponit octo centesimas = 84,5 [83,52].

Erravit idem in subtrahendis 15,5 artabis: non iam restant 24 artabae, ut notatum legimus l. 4, sed tantummodo 23,75 fere, nam 8 choenices quartam fere, non dimidiam artabae partem explent.

Solvuntur l. 5

86,75 art. 36 choen. + 6 choen.	[= 3129 choen.]	= 104,25 καγκέλλου art. + 2 choen. = 3129,5 choen.
διαπίσμα(τος) 11%	[= 344,19 „]	= 11,5 „ „ = 345,0 „
αναλώμα(τος)	[= 30,0 „]	= 1,0 „ „ = 30,0 „
συμμά(χων)	[= 15,0 „]	= 0,5 „ „ = 15,0 „
ἀμε(λείας)	[= 8,0 „]	= „ „ 8 „ = 8,0 „
σιτομε(τρικου)	[= 53,0 „]	= 1,5 „ „ 8 „ = 53,0 „
	[= 3579,19 ch.]	= 118,75 καγκέλλου art. 18 choen. = 3580,5 choen.

Paululum erravit scriba = 119 „ „ 8 „
 scribens, nam 8 choenices quartam artabae partem explere solent, cf. supra.

Quoniam alterius et tertiae aequationis rationem perspeximus, etiam quae exciderunt in prima supplere possumus. Solvuntur l. 1

53,75 art. 36 choen. + 6 choen.	[= 1941 choen.]	= 64,75 καγκέλλου art. = 1942,5 choen.
διαπίσμα(τος) 11%	[= 213,51 „]	= 7,0 „ „ + 6 choen. = 216,0 „
αναλώμα(τος)	[= 30,0 „]	= 1,0 „ „ = 30,0 „
συμμά(χων)	[= 15,0 „]	= 0,5 „ „ = 15,0 „
ἀμε(λείας)	[= 4,0 „]	= „ „ 4 „ = 4,0 „
σιτομε(τρικου)	[= 22,5 „]	= 0,75 „ „ = 22,5 „
	[= 2226,01 ch.]	= 74 καγκέλλου art. 10 choen. = 2230 choen.
	vel = 74,25 „ „ 2 „	

Atque haec de rationibus, iam ad singula accedamus.

1 Πετρούρεως: cf. Πετρούρις P. Petr. 20 passim; 117 passim. τόπος Μεγάλου Λεπτίνου, cum pro quarta parte solvantur 9,5 artabae 6 choenices, universum praebet ἐκφόριον 38 artabas 24 choenices; erat igitur minoris pretii quam μηχανή Πετρούρεως. Λεπτίνης: in papyris legi κλήρος Λεπτίνου Καπέλλου P. Strassb. 78, 7, qui erat pars ούσίας Προφητιανής in Hermupolita sitae. Notatu dignissimum est, quod excepta l. 2 scribitur (= $\frac{1}{2}$) si additus est minor numerus, ζ si non additus est.

2 Sequuntur pensiones extraordinariae, quae magnam praebent difficultatem explicanti. Iam in prima haeremus, quae dicitur διάπισμα. Quod nomen lexicis alienum cum primum innotuisset, falso intellectum est (cf. Wilcken, Arch. I p. 310 vel quae protulerunt Grenfell et Hunt ad P. Oxy. I 133, 14 et Wilamowitz, G. G. A. 1898 p. 689) neque adhuc plane perspeximus notionem; scimus modo esse solutionem extraordinariam factam ab eo qui conduxerat agros (cf. etiam Rostowzew, Kolonai p. 179), saepiusque notatam, si pendebatur σίτος θυμαρός (cf. quae annotaverunt editores ad P. Teb. 311, 29). Exactum igitur videtur esse τὸ διάπισμα, quia frumentum non erat cribris succretum, quae ratio ad Iandanae quoque contextum quadrat. Prae-

1) [Nempe hic quoque non 10, sed 11 centesimas (= 114,84) computavit. K.]

Μαιωριανός legitur in titulo CIGr IV 9734, *Μαιωρίνος* ibid. 9863, *Μαιωρίνος* traditum est in Ioannis Antiocheni fragmentis 201, 202, 203 Müller.

12 ἀπὸ τριβούνων: cf. P. Iand. 43, 3.

13 *Αὔασιτης* i. e. *᾽Οασίτης*, cf. *Αὔασις* pro *᾽Οασις* P. Grenf. II 50(b) 3; de Oasitis vide Pape, *Griech. Eigennamen* s. v. *᾽Οασις*. Cf. Thumb l. c.

66

ΑΡΟΧΑ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ

(P. 31)

saec. p. Chr. VII vel VIII

7 × 10,5 cent.

Καταβολῆς Θεοδώρου

κηπουροῦ κήπου

βασιλικῆς ὑπὲρ

ιδ ἰνδ(ικτίωνος) [ο]ὔτως

5 παχὼν κ νο(μισματά) β παρ(ὰ) κ(εράτιον) }

παῦνι δ νό(μισμα) α παρ(ὰ) <κ(εράτιον)> }

κ(αί) ὑπὲρ ῥόδων κερ(άτια) β

·[·.]·[·.]ν[

1 Θεοδωροῦ P 31. βασιλικῶ 4 ἰνδ P 5 6 ῥ P 7 κς P 8 margo inferior non exstat

1 καταβολή: Illis temporibus annum tributum tribus pensionibus solvebatur. Quaternis mensibus exactis nova fiebat καταβολή, quae ipsa quoque compluribus rationibus solvi poterat (cf. Bell, P. Lond. IV p. 86 seq., Maspero in praefatione P. Cair. Cat. 67138). Non notatum est hac in papyro, quae fuerit καταβολή, sed concludi posse puto, cum Pachon et Payni, nonus et decimus anni mensis, nominati sint, de tertiae καταβολῆς solutionibus agi.

4 οὔτως: cf. P. Lips. I 62 I 8; voluntate erasum videtur.

5 παρὰ: cf. P. Iand. 37, 12.

7 ὑπὲρ ῥόδων: fortasse χειρωνάξιον quod dicitur erat hoc vectigal.

67

RATIUNCULA

(P. 63)

saec. p. Chr. VII vel VIII

7,7 × 6,2 cent.

Est ratio data a mercatore quodam ad hominem, qui res et ad luxuriam et ad victum pertinentes ab eo acceperat.

+ σὺν θ(εῶ) ὑπομνηστικό(ν)

ἐλαίου καλοῦ νό(μισμα) α

θυμιάμ(α)τ(ος), σκορπίτ(ου) μαύρου,

πυκτ(ικῆς), σκαμω(νίας) α

5 ἰχίνου παστοῦ νο(μισματος) γ

1 ὑπομνηστικό P 5 ἰχίνο P, l. ἐχίνου

1 ὑπομνηστικόν semel modo legi: P. Gen. 79, 1 ὑ. Ῥωμανοῦ . . . πρὸς τὸν . . . Γητάδιον ἀπερχόμενον.

3 Scorpites niger quid fuerit, pro certo diiudicari nequit. Plin. N. h. 37, 187 de lapidibus tractans scorpitim nominat ita dictam propter colorem vel formam, postquam 37, 139 narravit achatae inesse vim salubrem contra scorpionum ictus. Fortasse haec coniungenda sunt. Cogitari potest fuisse ornamentum ex nigro achata factum, quod amuleti loco secum portabat qui emerat, ut tutus esset a scorpionibus.

4 πυκτική scil. ἐμπλαστρός: cf. Gal. XIII 510, 17 K. ἐν δὲ τῇ τοῦ Μενότου μιλίην τῇ πρώτῃ τῇ πυκτικῇ καλουμένῃ, διότι μάλιστα οἱ πύκται χρῶνται τῷ φαρμάκῳ, κτλ. σκαμωνία: cf. Diosc. IV 170 (II p. 318 Wellmann).

5 ἐχίνος παστός ad victum pertinebat, ταρίγια persaepe nominantur in papyris, cf. Wilcken, *Ostraka* I p. 139 n. 3. Echinos Romanis gratos fuisse cibos traditum est (cf. Hor. sat. II 4, 33) atque etiam in salsamento conditos fuisse notat Palladius De re rust. XIII 6.

APPENDIX LATINA

68

RESCRIPTUM

(P. 103)

saec. p. Chr. II

33 × 28,6 cent.

Hanc chartam misere dilaceratam esse eo magis dolendum est, quia magni momenti sunt ea quae legimus exstantia.

Duabus columnis, quarum alterius initium servatum est, praebet rescriptum imperatoris, quo respondetur, quibus condicionibus homini cuidam liceat in corpore chirstarum manere. Conceditur petenti, ut ille pro quo rogat maneat, si ei locum fertilem invenire possit, ex quo quattuor sestertia annua consequatur (col. II 26seq.). Qua re quod adhuc ignotum erat accipimus, corpore coniunctos fuisse et censum habuisse chirstas. Qui erant magistratus minores, quibus, cum fuerint peritissimi muneris officiorum, debetur, quod nullis fere cum administrationis incommodis fiebat crebra illa magistratuum liturgicorum successio.¹⁾ Allecti igitur erant in corporibus, quae praebuisse privilegia et immunitatem perspicuum est.²⁾ Neque mirum ab eis pro hisce privilegiis posci cautiones, ut legimus col. I 27seq.; habere oportebat chirstam censum non minorem triginta milia sestertium vel quod idem videtur esse quattuor annua sestertia (= 13 $\frac{1}{3}$ centesimas census). Haec nova sunt nec levia non solum ad chirstarum condicionem illustrandam, sed etiam ceterorum huius generis magistratuum, nam horum quoque rationem non aliam fuisse veri simillimum videtur et comprobatur testimonio papyri Gissensis 11.

Huius vero papyri chirstae accidisse videtur, ut non iam censum haberet, quam ob rem corpore cedere debebat, quod ut evitaretur, certa quadam ratione experti esse videntur. Altera enim res, quae minus aperta est quam ut plane perspiciamus, diiudicatur col. I 19seq. Videtur chirsta noster alii rem suam tradere voluisse, commemorantur enim qui,

1) Vix putaverim chirstas fuisse liturgos, quamquam huic sententiae favere videntur quae legimus de censu et annuis redditibus.

2) Cf. D 50, 6, 6, ubi memorantur etiam *navicularii*, de quibus vide P. Giss. 11, 11.

ne singulas administrationis partes custodire debeant, formam rei mutare malint alii tradentes, a quo pecuniam annuam accipiant. Quod tamen refutatur allatis praefectorum constitutionibus, quae erant firmatae rescripto divi Hadriani, qua re id quoque demonstratur saepius hac ratione usos esse Aegyptios, quam in magistratibus quidem qui censum habere debebant non passi sunt iuris consulti Romani.¹⁾

Col. I

[36 fere litterae]
[36 " "]
[33 " "]ch[i-]
[rist..	30 " "]sunt[. .]
⁵ [33 " "]ta[. .]
[.....]. [19 " "]n. ut. n[. .]
[...]. [...]. uterq[u..	15 " "]ut ali[o]s
[c]hristae corpus unct[um...]. vum salutis		
[h]ac. n. [...]. s intus [a]lium ae[.....]. s erit. [...]. a[. .].		
¹⁰ [i]s cor[pu]s detur pretium [...]. da]ri putabis		
...u. s et addis cen[sum	10—12 litterae]ut quod
sat[is] eri[t], annuum[15 fere "]um[. .]
. a... em semper. [16 " "]hoc
[.]. [...]. ^{ius} tam eum	17 " "]s
¹⁵ c[o]rpus q[uod] est in .l.[.]. [.]. [...]. est [...].		
aliquoti[ens i]nc[e]rta . . . pret[....]. qu[.....]		
...[.]. [.]. p[utaveru]nt et consti[...]. q. s . . et. s.		
...[.....]. [...]. s . . ei quam [...]. s [...].		
[.....] form]am rei mutari pecun[ia]m a[nnua]m		
²⁰ s. isl[.]. i quam singulas partes adminis[tratio]nis		
custodire pra[e]f[er]re[bant] quidam [...].		
[t]am[t]am pecuniam annuam iis p[er]mitte[re]		
[ut] in se res transferretur. H[u]ius modi con[ce]s-		
tae		
[si]ones semper refutate sunt. Divus quoque		
²⁵ [Had]r[ianu]s rem admittendam non putavit con-		
firmatis praefectorum cons[titution]ibus,		
quibus etiam hoc adiectum erat [op]orter[e] ch[i-]		
ristam censum habere non min[o]r[em] quam tr[i]g[in-]		
[t]a milia [H]S et tantum ab[....]. [.]. ali quidem		
³⁰ [.....] qui et[i]am ad fili[o]s e[os]que exte[ros]		

1) Cf. quam nunc habemus institutionem, quae Romanis non erat accepta, quam vocamus *Leibrente*.

Col. II		
Istum[32 fere litterae]
[...]rem[28 " "]
de[e]ram pr[29 " "]
et deleri ch[irist..	22 " "]
5 pri[d]em actus[27 " "]
tua et constitu[24 " "]
temporis et.[26 " "]
er[...].ex[28 " "]
patr[e]m tu[um]	29 " "]
10 praef[ect...]	29 " "]
no[...].[31 " "]
se sua[m]ve [29 " "]
du[o]b[u]s se[stertiis]	22 " "]
ta.[34 " "]
15 que[34 " "]
..[35 " "]
t..[34 " "]
..[35 " "]
re..r[32 " "]
20 possit na[29 " "]
[...].[30 " "	im- vel perpe-]
trandam[25 " "	inte-]
grationi qua[m] f]erax de quo scribis lo[c]u[s] sit		
s[.]tame[n] i]n du[b]i]s est tamqu[a]m ea resolu[tione]		
25 [tione] ch[iristarum] et tu[i]s t[...]. senten[tis.]		
Potes ergo invenire ei locum ex qu[o] qua[ttuor]		
sestertia annua consequat[ur], ut qu[o]d pe[titum]		
est, in hoc corpore maneat deince[ps]. [Va]le.		
Dat[um] Id. Febr. re		
30 a.[...].t.[...].		

Col. I 14 ius postea suprascriptum 21 pra[e]f[er]e[bant] Oertel 24 re-
futatae ex refutarte corr. vid. 27 [op]orter[e] Wilcken 28 min[or]em
Wilcken 29 milia Wilcken exte[ros] Oertel Col. II 27 pe[titum] Oertel

Col. I 8 Chiristas saepius in papyris invenimus commemoratos. Tem-
poribus Lagidarum adiutores erant exactorum, quibus et pecuniae (cf. P. Teb.
121, 84; 188) et frumenta (cf. P. Hib. 74, 1; Teb. 115, 22; 119, 5) pen-
debantur; sed etiam trapezitae minister huius nominis memoratur P. Lond.
27, 2; 31, 7, vol. I p. 14, 16, de quo conferas velim Wilcken, *Ostraka* I p. 637.
Romanorum autem temporibus eodem modo in exigendis tributis aderant exac-
toribus pecuniariorum et nomarchis, cf. P. Teb. 348, 1; 349, 2; 473; Lond.

181(a), 10, vol. II p. 147; 1157, 25, vol. III p. 63; Giss. 75, 4; 94, 3; BGU
14, 6; 345, 5; 429, 11; 991, 2; Oxy. IV 734, 3; VI 995; Gen. 17, 7; 77, 2;
Grenf. I 51, 15; Fay. 63, 7. Praeterea autem aliorum quoque magistratum
ministris hic titulus erat, cf. P. Oxy. I 174; II 345; 346: ἐπιτηρητής καὶ χ.
καταλοχισμῶν Ὁξορυγγείτου, de quo vide Preisigke, *Griowesen* p. 511; P. Oxy. I
58, 7 χ. οὐσιῶν ταμιακῶν. Quin etiam privatorum hominum ministros sic ap-
pellatos esse ostendunt P. Strassb. I 6; 7; 8. Quo factum est, ut Suidas per
ἀπουργόν, ὑπηρέτην vocem explicaret, atque hunc ad usum respicientes —
contra Crönert, *Stud. Pal.* IV p. 84 — vocem Byzantinam οἰνοχειριστής inter-
pretabimur. Erat hic privatorum hominum minister, qui vinorum habebat
cudam, cf. P. Oxy. I 141, 1; 150, 1; VIII 1131, 2, ubi recte exstare genitivum
inuicantem, cuius sit minister ille οἰνοχειριστής, neque supplendum esse <παρὰ>
pptaverim. — Ceterum non ad omnes chiristas huius papyri verba quadrare
aparet, de exactorum adiutoribus hic agi putaverim.

26 Constitutio dicitur edictum praefecti, quia locum tenet imperatoris;
horum enim edictorum propria haec vox est, cf. Gai I 5; D 1, 4, 1, 1.

Col. II 10: Apposita est aequae ac l. 12, 19, 23 διπλή; notavit qui ac-
ceperat rescriptum locos qui erant maioris momenti.

23 ferax locus: constat etiam a liturgis postulatam esse agrorum pos-
sessionem, cf. Wilcken, *Grundzüge* p. 342.

27 Non nimium videtur quod poscitur; nam illis temporibus sestertius
idem valebat quod drachma Aegyptia.

Annecti liceat eiusdem fere aetatis frustulum perexiguum et epistolae
Byzantinae inscriptionem.

68 a

FRUSTULUM

(P. 116)

saec. p. Chr. II

6,3 × 4 cent.

[...] quin
in portum[
superior[

68 b

INSCRIPTIO EPISTULAE

(P. 161)

saec. p. Chr. V vel VI

19,3 × 10,4 cent.

Quamquam argumento huc non pertinet, tamen adiungendam praee-
dentibus putavi papyrus, quia et ipsa Latinis est litteris exarata. Inscriptio
est epistolae, quam cornicularius quidam ad sodalem dedit.

✠ Fl(avius) Symeonius corniculariu[s] sodali ✠

Fl P

Cornicularii, de quibus conferatur Fiebigger PWRE s. v., memorantur
P. Oxy. VII 1022, 27 (a. 103 p. C.); BGU 610, 5 (a. 140); 435, 8/9 (saec. II/III);
106^v1 (a. 199), prima ergo Byzantini cornicularii mentio exstat in Iandana.
[Accedit nunc P. Oxy. X 1253, 12 saec. IV. K.]

[The page contains a large block of text that is almost entirely obscured by a dense, irregular pattern of dark ink scribbles and heavy blacking out. The text is written in a cursive script, likely Latin or Greek, and is arranged in approximately 15-20 horizontal lines. Only faint fragments of the original text are visible through the ink, including words like "Instrumentum", "divisionis", and "et".]

Fragment of a papyrus scroll with three lines of Greek text. The text is written in a cursive hand and is partially obscured by damage and staining. The visible characters include letters such as alpha, beta, gamma, delta, epsilon, zeta, eta, theta, iota, kappa, lambda, mu, nu, xi, omicron, pi, rho, sigma, tau, upsilon, phi, chi, psi, omega, and various diacritical marks.

A second fragment of a papyrus scroll, also containing Greek text. This fragment shows a continuation of the text from the upper section, with similar cursive handwriting and significant wear and tear. The text is difficult to decipher due to the fragmentary nature of the original document.

A small, rectangular fragment of a papyrus scroll, showing several lines of cursive handwriting in dark ink. The ink is somewhat faded and the papyrus texture is visible.

68b Inscriptio epistulae

A large, irregular fragment of a papyrus scroll, showing several lines of cursive handwriting in dark ink. The fragment is heavily damaged, with many holes and tears, and the ink is somewhat faded. The handwriting is dense and fills most of the fragment.

68 Rescriptum

REV15

EV15

ÚK PrF MU Brno

3129S04405